

پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی بر اساس سبک‌های فرزندپروری

در دانش‌آموزان

هادی مولایی یساولی^۱

داود کشاورز^۲

مهدی مولایی یساولی^۳

افضل اکبری بلوطینگان^۴

چکیده

سابقه و هدف: سبک‌های فرزندپروری یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در شکل‌گیری رفتار و شخصیت کودکان است. از این‌رو هدف از پژوهش حاضر پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی بر اساس سبک‌های فرزندپروری بود.

مواد و روش‌ها: مطالعه حاضر از نوع همبستگی بود. بدین منظور، تعداد ۴۰۰ نفر از دانش‌آموزان مدارس دبیرستان‌های اراک به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. همه آن‌ها پرسشنامه‌های اعتیاد به اینترنت یانگ (IAT)، مقیاس اضطراب اجتماعی (SAS-A) و پرسشنامه سبک‌های فرزندپروری با مریند را تکمیل کردند. داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه تحلیل شد.

یافته‌ها: نتایج همبستگی پیرسون نشان داد، سبک‌های فرزندپروری استبدادی و آزاد گذار با اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی به ترتیب $r = 0/102$ و $r = 0/210$ و $r = 0/576$ و $r = 0/517$ رابطه مثبت و معنی‌داری داشتند. همچنین رابطه سبک مقتدرانه با اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی به ترتیب $r = -0/291$ و $r = -0/263$ منفی و معنی‌دار بود. علاوه بر آن نتایج رگرسیون چندگانه نشان داد که سبک‌های فرزندپروری پیش‌بینی کننده معنادار اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی بوده و به ترتیب ۳۹ و ۳۵ درصد از واریانس آن‌ها را تبیین نموده است.

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج حاصله، می‌توان با استفاده از روش‌های تربیتی مناسب و ایجاد برنامه‌ریزی‌های کاربردی اعتیاد به اینترنت را درمان کرد و ارتباط مثبت با دیگران را در افراد ارتقا داد.

واژگان کلیدی: سبک‌های فرزندپروری، اضطراب اجتماعی، اعتیاد به اینترنت.

۱- کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی دانشگاه سمنان.

۲- کارشناس ارشد روانشناسی عمومی دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) قزوین. نویسنده مسؤول مکاتبات: تلفن همراه: ۰۹۱۲۴۲۸۲۹۳۲؛ پست

الکترونیکی: keshavarzdavoud@yahoo.com

۳- دانشجوی کارشناسی ارشد روانسنجی دانشگاه علامه طباطبائی.

۴- دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی دانشگاه سمنان.

۱. مقدمه

با همگانی شدن اینترنت، مسئله استفاده مفرط و آسیب شناسانه از این فناوری توجه روانشناسان را به خود جلب کرد و رابطه آن با متغیرهای مختلف مورد بررسی قرار گرفت. اینترنت نه تنها کاربردهای فراوانی در زندگی روزمره دارد، بلکه واجد ویژگی‌های خاص و منحصر به فردی است که جذابیت آن را صدچندان می‌کند. یک پدیده مهم اجتماعی منحصر به فرد اینترنت، ناشناس بودن است. از جمله پیامدهای ناشناس بودن خود افشاگری زود هنگام است که می‌تواند به صمیمیت بیشتر منجر شود (۱). از جمله مباحث در مورد استفاده از اینترنت، استفاده زیاد از حد یا به نوعی اعتیاد به اینترنت (Internet Addiction) است که موجب شده است بسیاری از روانشناسان، پژوهش‌هایی را در مورد این مسئله انجام دهند. نظرسنجی‌ها در ایالات متحده و اروپا شیوع اعتیاد به اینترنت را بین ۱/۵ و ۸/۲ درصد نشان داده، همچنین مطالعات مقطعی همبندی بالای اعتیاد به اینترنت با اختلالات روانی را نشان داده است. از جمله عوامل پیش‌بینی کننده اعتیاد به اینترنت ویژگی‌های شخصی، عوامل خانوادگی، مصرف الکل، اضطراب اجتماعی (۲)، ارتباطات آنلاین و افسردگی (۳) می‌باشد. همچنین رابطه احتمالی بین اعتیاد به اینترنت و برخی از مشکلات عملکرد شناختی وجود دارد (۴). نتایج پژوهش‌ها نشان داد دانش‌آموزانی که بیش از ۱۳ ساعت در روز از اینترنت استفاده می‌کنند از افسردگی بیشتری برخوردارند (۵). همچنین فضای مجازی با دور کردن افراد از ارتباطات اجتماعی باعث ایجاد افسردگی و تنهایی در آن‌ها می‌شود (۶). علاوه بر آن به نظر می‌رسد اعتیاد به اینترنت تحمل، کناره‌گیری، آشفتگی‌های هیجانی و قطع روابط اجتماعی را به دنبال دارد (۷).

از سوی دیگر، اضطراب اجتماعی (Social anxiety) به ترس آشکار و پیوسته از حضور در موقعیت اجتماعی یا عملکردی اشاره دارد و از این باور فرد ناشی می‌شود که او در این موقعیت‌ها به طرز خجالت‌آور و تحقیرآمیزی عمل خواهد کرد (۸). اضطراب اجتماعی با برخی ویژگی‌های فیزیولوژیکی (سرخ شدن گونه‌ها، تعریق، خشکی دهان و لرزش به هنگام رویارویی با موقعیت‌های اجتماعی نگران‌کننده)، ویژگی‌های روان‌شناختی (شرم، خجالت، ترس از اشتباه، ترس از ارزیابی منفی و ترس از انتقاد) و ویژگی‌های رفتاری (کناره‌گیری، اجتناب از تماس چشمی، ترس از ابراز وجود و ترس از صحبت کردن در جمع یا مورد خطاب واقع شدن) مشخص می‌شود (۹) علاوه بر آن پژوهش‌ها نشان داد افراد مبتلا به اضطراب اجتماعی از موقعیت‌های اجتماعی می‌ترسند و از حضور در این موقعیت‌ها اجتناب می‌کنند (۱۰). این افراد فکر می‌کنند که دیگران در حال ارزیابی منفی آن‌ها از ابعاد گوناگون هستند. چون خود را نسبت به ارزیابی منفی آسیب‌پذیر می‌دانند. همچنین افرادی که دارای اضطراب اجتماعی هستند نتایج رویدادهای اجتماعی را بالاتر از افراد عادی برآورد می‌کنند (۱۱). علاوه بر آن اعتیاد به اینترنت با ویژگی شخصی برون‌گرایی رابطه منفی و معنادار و با اضطراب رابطه مثبت و معنادار دارد (۱۲ و ۱۳). مطالعات و بررسی‌ها در مورد نقش خانواده در شکل‌گیری رفتار و شخصیت کودکان نشان می‌دهد که خانواده، یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در رشد کودک است. فرزندپروری فعالیت پیچیده‌ای شامل روش‌ها و رفتارهای ویژه است که به‌طور مجزا یا در تعامل با یکدیگر بر رشد کودک تأثیر می‌گذارد. در واقع پایه و اساس شیوه‌های فرزندپروری (Parenting style) مبین تلاش‌های والدین برای کنترل و اجتماعی کردن کودکان است (۱۴). متغیرهایی چون پذیرش، ابراز محبت و مراقبت والدین از متغیرهای محافظت‌کننده قلمداد می‌شوند و متغیرهایی چون طرد کردن، خصومت، مراقبت بیش‌ازحد با آسیب‌های روانی فرزندان رابطه دارد (۱۵). با مریند سه سبک فرزندپروری را با عناوین اقتدارگرا (Authoritative)، استبدادی (Authoritarian) و آزاد گذار (Permissive) مطرح کرده است (۱۶). فرزندپروری مستبدانه با تقاضاهای بالای والدین و پاسخ‌دهی کم آن‌ها نشان داده می‌شود. والدین مستبد انتظارات بسیار زیادی از فرزندان خود دارند و در ارتباط با فرزندان عواطف پایینی نشان می‌دهند (۱۷). والدینی که در تعامل با

فرزندانشان از روش کنترل بدون محبت استفاده می‌کنند، عزت‌نفس و خودکارآمدی فرزندان خود را پایین می‌آورند و زمینه بروز افسردگی را در آنان به وجود می‌آورند (۱۸). علاوه بر آن والدین مقتدر انعطاف‌پذیر و مطالبه‌کننده هستند، آن‌ها کنترل بر روی فرزندان را اعمال می‌کنند و پذیرنده/پاسخ‌دهنده هستند. آن‌ها قوانین واضحی وضع می‌کنند و به‌طور پیوسته آن قوانین را اجرا می‌کنند، دلیل و منطق این قوانین و محدودیت‌ها را توضیح می‌دهند. نسبت به نیازها و دیدگاه‌های فرزندانشان پاسخ‌دهنده هستند و کودکانشان را در تصمیمات خانواده دخالت می‌دهند. در سبک سهل‌گیر والدین از جنبه پذیرش/ پاسخ‌دهی در سطح بالایی قرار دارند اما از نظر مطالبه و کنترل پایین هستند. والدین آسان‌گیر اغماض‌کننده هستند، آنان قوانین نسبتاً کمی برای کودکان وضع می‌کنند و آن‌ها را تشویق می‌کنند که احساسات خود را بروز دهند (۱۹).

یافته‌های پژوهش‌های پیشین نشان داد که سبک فرزندپروری مستبدانه باعث افزایش اضطراب می‌شود (۱۵). همچنین، به نظر می‌رسد که سبک فرزندپروری سهل‌گیر بیشترین تأثیر را در گرایش به اعتیاد به اینترنت دارد (۲۰). علاوه بر آن بین اعتیاد به اینترنت و تنهایی رابطه معنی‌داری وجود دارد (۲۱). این در حالی است که اعتیاد به اینترنت باعث کاهش اعتمادبه‌نفس، عزت‌نفس اجتماعی و حمایت اجتماعی ادراک‌شده افراد می‌شود (۲۲ و ۲۳). همچنین، تحقیقات نشان می‌دهد که افراد دارای ویژگی اضطراب اجتماعی برای اعتیاد به اینترنت مستعد می‌باشند چراکه این افراد با ارتباطات آنلاین و مزیت روبرو نشدن در دنیای واقعی، از خطر ارزیابی منفی به دور می‌مانند و با بهبود کیفیت رابطه و باز بودن به معرفی خود بر اساس صورت‌های مختلف از دنیای مجازی استفاده می‌کنند (۲۴). همچنین سوءاستفاده عاطفی در دوران کودکی، افسردگی و اضطراب، پیش‌بینی‌کننده اعتیاد به اینترنت می‌باشد (۲۵).

با توجه به مبانی نظری مطرح‌شده و همچنین پژوهش‌های پیشین و اهمیتی که سبک‌های فرزندپروری می‌تواند در اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی افراد ایفا کند، این پژوهش باهدف پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی بر اساس سبک‌های فرزندپروری در دانش‌آموزان شهر اراک انجام‌گرفته است.

۲. روش پژوهش

طرح مطالعه حاضر توصیفی و از نوع همبستگی بود. آزمودنی‌های پژوهش ۴۰۰ نفر از دانش‌آموز (۲۱۰ پسر و ۱۹۰ دختر) دبیرستان‌های شهر اراک بود که به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. بعد از موافقت مسئولین آموزش و پرورش شهر اراک و با ایجاد اطمینان از محرمانه ماندن نتایج و کسب رضایت از دانش‌آموزان ابزارهای پژوهش اجرا شد. دانش‌آموزان پرسشنامه‌های اضطراب اجتماعی و اعتیاد به اینترنت را تکمیل کردند و از آن‌ها خواسته شد تا پرسشنامه سبک‌های فرزندپروری را به والدین خود تحویل دهند و پس از تکمیل، در روز بعد تحویل دهند. پس از تکمیل اطلاعات ۱۲ پرسشنامه برگردانده نشد، لذا از مجموعه پرسشنامه‌ها کنار گذاشته شدند. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS تحلیل شد.

برای جمع‌آوری اطلاعات موردنیاز از پرسشنامه‌های شیوه‌های فرزندپروری با مریند، پرسشنامه اضطراب اجتماعی و مقیاس اعتیاد به اینترنت (یانگ) استفاده شد.

۱- پرسشنامه شیوه‌های فرزندپروری با مریند: پرسشنامه سبک فرزندپروری که حاوی ۳۰ سؤال می‌باشد و بر روی یک طیف لیکرت چهارگزینه‌ای به صورت کاملاً مخالفم، مخالفم، موافقم، کاملاً موافقم قرار دارد. این پرسشنامه سه شیوه فرزندپروری را در برمی‌گیرد که ۱۰ سؤال اول شیوه آزاد گذار، ۱۰ سؤال دوم شیوه مقتدرانه و ۱۰ سؤال آخر شیوه استبدادی را می‌سنجد. پایانی این پرسشنامه با استفاده از روش باز آزمایی محاسبه شد. این میزان برای سبک سهل‌گیرانه

۰/۶۹؛ مقتدرانه ۰/۷۳ و استبدادی ۰/۷۷ و برای کل آزمون ۰/۷۶ به دست آمد (۲۵).

۲- **مقیاس اضطراب اجتماعی (SAS-A)**: این مقیاس دارای ۱۸ گوی است که به منظور سنجش اضطراب اجتماعی در نظر گرفته شده است. این مقیاس دارای طیف پنج گزینه‌ای (کاملاً شبیه من=۵ تا کاملاً متفاوت از من=۱) می‌باشد. نمره‌های بالا در این مقیاس نشان‌دهنده اضطراب اجتماعی بالاتر است. پایایی این مقیاس را به روش باز آزمایی ۰/۸۸ گزارش کردند (۲۶).

۳- **پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ**: تست اعتیاد به اینترنت یکی از معتبرترین تست‌های مربوط به سنجش اعتیاد اینترنتی است که توسط کیمبرلی یانگ (Kimberly jung, 1999) ابداع شد. این پرسشنامه دارای ۲۰ سؤال بوده که بر روی یک طیف پنج‌درجه‌ای از بندرت (۱ امتیاز) تا همیشه (۵ امتیاز) می‌باشد. برای به دست آوردن امتیاز کلی پرسشنامه، حاصل جمع امتیازات داده شده توسط پاسخ‌دهنده به تک تک سؤالات پرسشنامه را باهم جمع می‌کنیم. نمره به دست آمده نمره کلی پرسشنامه بوده و دامنه‌ای از ۲۰ تا ۱۰۰ را خواهد داشت. امتیاز برابر ۴۹-۲۰= کاربر طبیعی، امتیاز برابر ۷۹-۵۰= اعتیاد خفیف و امتیاز برابر ۱۰۰-۸۰= اعتیاد شدید. روایی و پایایی این پرسشنامه با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۰ گزارش شده است. در ایران نیز پایایی آن به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۱ به دست آمد (۲۷).

۳. یافته‌ها

هدف از پژوهش حاضر پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی بر اساس شیوه‌های فرزندپروری بود. برای تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و آمار استنباطی (همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه) استفاده شد. نتایج در ادامه ارائه شده است.

جدول ۱) میانگین، انحراف معیار و ماتریس همبستگی متغیرهای مورد مطالعه (N=۳۸۸)

متغیرها	میانگین	انحراف استاندارد	۱	۲	۳	۴	۵
۱- سبک آزاد گذار	۲/۲۹	۰/۳۶	۱				
۲- سبک مقتدرانه	۲/۸۷	۰/۳۴	-۰/۷۶	۱			
۳- سبک استبدادی	۲/۶۷	۰/۲۳	** -۰/۲۸۳	** -۰/۳۵۱	۱		
۴- اضطراب اجتماعی	۲/۰۹	۰/۸۷	** -۰/۵۱۷	** -۰/۲۶۳	** -۰/۲۱۰	۱	
۵- اعتیاد به اینترنت	۲/۹۶	۰/۸۴	** -۰/۵۷۶	** -۰/۲۹۱	** -۰/۱۰۲	** -۰/۸۸۹	۱

**p≤/01

یافته‌ها نشان می‌دهد، دانش‌آموزانی که والدینشان دارای سبک مقتدرانه بودند که بالاترین میانگین و سبک آزاد گذار پایین‌ترین میانگین را دارا بودند. نتایج همبستگی پیرسون نشان داد، سبک‌های فرزندپروری (مقتدرانه، آزاد گذار و استبدادی) با اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی رابطه معناداری در سطح (p≤۰/۰۱) دارند. ضرایب همبستگی متغیرها در جدول ۱ آمده است.

علاوه بر آن به منظور بررسی سهم هر یک از متغیرهای پیش‌بین بر متغیر ملاک از روش رگرسیون چندگانه به روش گام‌به‌گام استفاده شد. پیش از اجرای رگرسیون مفروضات آن بررسی شد. ابتدا وجود داده‌های پرت تک متغیری با استفاده از نمودار مستطیلی (Boxplot) مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد که ۶ داده پرت وجود دارد که با نزدیک‌ترین داده قبلی جایگزین شد. علاوه بر آن یکسانی شکل توزیع متغیرها نیز با استفاده از نمودار مستطیلی بررسی شد. خط میانه

برای اکثر متغیرها در وسط نمودار مستطیلی قرار داشت و شکل نمودارها به هم شبیه می‌باشد. علاوه بر آن نمودار پراکنش توزیع تراکمی مقادیر مشاهده‌شده و مورد انتظار یک شیب ۴۵ درجه را نشان داد و همه نقاط روی خط قرار گرفتند که حاکی از نرمال بودن توزیع باقیمانده‌ها بود. نتایج نمودار هیستوگرام نیز به‌خوبی نشان‌دهنده نرمال بودن باقیمانده است. مفروضه یکسانی واریانس‌ها از طریق نمودار کردن باقیمانده‌های استاندارد شده رگرسیون در مقابل مقادیر پیش‌بینی‌شده استاندارد رگرسیون بررسی شد. نقاط به صورت تصادفی بر روی یک خط پراکنده‌شده بودند که حاکی از یکسانی واریانس‌ها بود. به‌منظور بررسی استقلال خطاها از آماره دوربین واتسون استفاده شد. نتایج نشان داد مفروضه استقلال برای اعتیاد به اینترنت ($DW=1/64$) و برای اضطراب اجتماعی ($DW=1/55$) برقرار است. مفروضه هم‌خطی چندگانه از طریق آماره تلرانس و همچنین تورم واریانس (VIF) بررسی شد. نتایج نشان داد که برای متغیر اعتیاد به اینترنت کمینه تلرانس $0/994$ و بیشینه مقدار تورم واریانس برابر با $1/006$ و برای متغیر اضطراب اجتماعی کمینه تلرانس $0/885$ و بیشینه مقدار تورم واریانس برابر با $1/130$ است که نشان می‌دهد هم‌خطی چندگانه بین متغیرهای مستقل وجود ندارد. پس از بررسی مفروضه‌های رگرسیون چندگانه و حصول اطمینان از برقراری مفروضه‌ها، به‌منظور تعیین سهم متغیرهای پیش‌بین در تبیین واریانس متغیر ملاک از رگرسیون چندگانه استفاده شد. نتایج در ادامه ارائه شده است.

جدول ۲) خلاصه مدل رگرسیون و آماره‌های تحلیل واریانس برای متغیر اعتیاد به اینترنت

مدل	متغیرها	منابع	مجموع مجزورات	درجات آزادی	میانگین مجزورات	F	سطح معناداری	R	R ²
۱	آزاد	رگرسیون	۹۲/۶۸۵	۱	۹۲/۶۸۵	۱۹۱/۸۵۸	۰/۰۰۰۱	۰/۵۷۶	۰/۳۳۲
	گذار	خطا	۱۸۶/۴۷۳	۳۸۶	۰/۴۸۳				
		کل	۲۷۹/۱۵۸	۳۸۷					
۲	آزاد	رگرسیون	۱۰۹/۸۲۵	۲	۵۴/۹۱۳	۱۲۴/۸۵۱	۰/۰۰۰۱	۰/۶۲۷	۰/۳۹۳
	گذار	خطا	۱۶۹/۳۳۳	۳۸۵	۰/۴۴۰				
	مقتدرانه	کل	۲۷۹/۱۵۸	۳۸۷					

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که در مدل اول، متغیر سبک آزاد‌گذاری وارد تحلیل شده و ۳۳ درصد از واریانس اعتیاد به اینترنت را تبیین نموده است. در گام بعدی با اضافه شدن متغیر سبک مقتدرانه، میزان واریانس تبیین شده از ۳۳ درصد به ۳۹ درصد افزایش یافته است. بنابراین مجموعاً ۳۹ درصد از واریانس اعتیاد به اینترنت دانش‌آموزان توسط متغیرهای آزاد‌گذاری و مقتدرانه تبیین شده است. در جدول ۳ ضرایب استاندارد و غیراستاندارد رگرسیون ارائه شده است.

جدول ۳) ضرایب استاندارد و غیراستاندارد مدل نهایی رگرسیون برای پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت

متغیرها	B	خطای B	Beta	T	P	تلرانس	تورم واریانس
ثابت	۰/۹۳۵	۰/۴۱۲		۲/۲۶۸	۰/۰۲۴		
آزاد‌گذار	۱/۲۹۲	۰/۰۹۲	۰/۵۵۷	۱۴/۰۰۰	۰/۰۰۰۱	۰/۹۹۴	۱/۰۰۶
مقتدرانه	-۰/۶۲۳	۰/۱۰۰	-۰/۲۴۹	-۶/۲۴۳	۰/۰۰۰۱	۰/۹۹۴	۱/۰۰۶

در جدول فوق ضرایب غیراستاندارد B و همچنین ضرایب استاندارد بتا برای پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس سبک‌های فرزندپروری ارائه شده است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود ضرایب بتا برای متغیر سبک آزاد گذاری مثبت و برای سبک مقتدرانه منفی است که نشان می‌دهد با افزایش متغیر آزاد گذاری میزان اعتیاد به اینترنت افزایش و با افزایش سبک مقتدرانه میزان اعتیاد به اینترنت کاهش می‌یابد. ضرایب بتا بیانگر این است که متغیر آزاد گذاری با ضریب بتا ۰/۵۵۷ بیشترین تأثیر را در اعتیاد به اینترنت داشته است. علاوه بر آن نتایج آماره تلرانس و تورم واریانس در دو ستون آخر نشان می‌دهد هم خطی چندگانه بین متغیرهای مستقل وجود ندارد.

جدول ۴) خلاصه مدل رگرسیون و آماره‌های تحلیل واریانس برای متغیر اضطراب اجتماعی

مدل	متغیرها	منابع	مجموع مجزورات	درجات آزادی	میانگین مجزورات	F	سطح معناداری	R	R ²
۱	آزاد گذاری	رگرسیون	۷۹/۸۱۳	۱	۷۹/۸۱۳	۱۴۱/۱۴۶	۰/۰۰۰۱	۰/۵۱۷	۰/۲۶۸
		خطا	۲۱۸/۲۶۸	۳۸۶	۰/۵۸۵				
		کل	۲۹۸/۰۸۱	۳۸۷					
۲	آزاد گذاری مقتدرانه	رگرسیون	۹۴/۸۱۴	۲	۴۷/۴۰۷	۸۹/۷۹۱	۰/۰۰۰۱	۰/۵۶۴	۰/۳۱۸
		خطا	۲۰۳/۲۶۸	۳۸۵	۰/۵۲۸				
		کل	۲۹۸/۰۸۱	۳۸۷					
۳	آزاد گذاری مقتدرانه استبدادی	رگرسیون	۱۰۳/۰۹۹	۳	۳۴/۳۶۶	۶۷/۶۸۲	۰/۰۰۰۱	۰/۵۸۸	۰/۳۴۶
		خطا	۱۹۴/۹۸۲	۳۸۴	۰/۵۰۸				
		کل	۲۹۸/۰۸۱	۳۸۷					

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که در مدل اول، متغیر سبک آزاد گذاری وارد تحلیل شده و ۲۷ درصد از واریانس اضطراب اجتماعی را تبیین نموده است. در گام دوم با اضافه شدن متغیر سبک مقتدرانه، میزان واریانس تبیین شده از ۲۷ درصد به ۳۲ درصد افزایش یافته است. در گام نهایی با اضافه شدن متغیر سبک استبدادی به مدل مقدار واریانس تبیین شده به ۳۵ درصد افزایش یافته است. بنابراین مجموعاً ۳۵ درصد از اضطراب اجتماعی توسط سبک‌های آزاد گذاری، مقتدرانه و استبدادی تبیین شده است. در جدول ۴ ضرایب استاندارد و غیراستاندارد رگرسیون ارائه شده است.

جدول ۵) ضرایب استاندارد و غیراستاندارد مدل نهایی رگرسیون برای پیش‌بینی اضطراب اجتماعی

متغیرها	B	خطای B	Beta	t	P	تلرانس	تورم واریانس
ثابت	۰/۲۱۱	۰/۵۰۹		۰/۴۱۳	۰/۶۸۰		
آزاد گذار	۱/۰۵۸	۰/۱۰۵	۰/۴۴۲	۱۰/۰۶۹	۰/۰۰۰۱	۰/۸۸۵	۱/۱۳۰
مقتدرانه	-۰/۷۶۶	۰/۱۱۷	-۰/۲۹۶	-۶/۵۷۹	۰/۰۰۰۱	۰/۸۴۴	۱/۱۸۵
استبدادی	۰/۷۳۲	۰/۱۸۱	۰/۱۸۹	۴/۰۳۹	۰/۰۰۸	۰/۷۸۱	۱/۲۸۱

در جدول فوق ضرایب غیراستاندارد B و همچنین ضرایب استاندارد بتا برای پیش‌بینی اضطراب اجتماعی بر اساس متغیرهای مستقل ارائه شده است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود ضرایب بتا برای متغیر آزاد گذاری و استبدادی مثبت و برای مقتدرانه منفی است که نشان می‌دهد با افزایش متغیر آزاد گذاری و استبدادی میزان اضطراب اجتماعی افزایش و با افزایش سبک مقتدرانه میزان اضطراب اجتماعی کاهش پیدا می‌کند. ضرایب بتا بیانگر این است که متغیر آزاد گذاری با ضریب بتا ۰/۴۴۲ بیشترین تأثیر را در اضطراب اجتماعی داشته است. علاوه بر آن نتایج آماره تِلرانس و تورم واریانس نیز در دو ستون آخر ارائه نشان می‌دهد هم خطی چندگانه بین متغیرهای مستقل وجود ندارد.

۴. بحث و نتیجه‌گیری

شیوه‌های فرزندپروری به‌عنوان مجموعه‌ای از نگرش‌ها نسبت به کودک در نظر گرفته می‌شود که منجر به بروز جو هیجانی می‌شود که رفتارهای والدین در آن جو ظاهر می‌شود (۲۹). بنابراین هدف از پژوهش حاضر پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی بر اساس سبک‌های فرزندپروری در دانش‌آموزان مدارس متوسطه شهر اراک بود. برای تحلیل داده‌ها از روش‌های همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه استفاده شد. نتایج همبستگی پیرسون نشان داد، سبک‌های فرزندپروری با اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی رابطه معناداری دارند. بدین معنا که سبک‌های فرزندپروری استبدادی و آزاد گذار با اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی به ترتیب رابطه مثبت و معنی‌داری داشتند. اما رابطه سبک مقتدرانه با اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی به منفی و معنی‌دار بود. این یافته با یافته‌های (۲۰ و ۳۰). همسو می‌باشد.

علاوه بر ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش به‌منظور پیش‌بینی و تعیین سهم هر کدام یک از آن‌ها بر روی متغیر ملاک از رگرسیون چندگانه به روش گام‌به‌گام استفاده شد. پیش از اجرای رگرسیون مفروضات آن بررسی شد. ابتدا وجود داده‌های پرت تک متغیری با استفاده از نمودار مستطیلی آزمون شد که ۶ داده پرت وجود داشته و با نزدیک‌ترین داده قبلی جایگزین شد. همچنین یکسانی شکل توزیع متغیرها نیز با استفاده از نمودار مستطیلی بررسی شد. خط میانه برای اکثر متغیرها در وسط نمودار مستطیلی قرار داشت و شکل نمودارها به هم شبیه می‌باشد. علاوه بر آن نمودار پراکنش توزیع تراکمی مقادیر مشاهده‌شده و مورد انتظار یک شیب ۴۵ درجه را نشان داد و همه نقاط روی خط قرار داشتند که حاکی از نرمال بودن توزیع باقیمانده‌ها بود. همچنین مفروضه نرمال بودن داده‌ها برقرار بود. مفروضه یکسانی واریانس‌ها از طریق نمودار کردن باقیمانده‌های استاندارد شده رگرسیون در مقابل مقادیر پیش‌بینی‌شده استاندارد رگرسیون بررسی شد و نقاط به‌صورت تصادفی بر روی یک خط پراکنده‌شده بودند که حاکی از یکسانی واریانس‌ها بود. آماره دوربین واتسون نشان داد که مفروضه استقلال برقرار است. همچنین مفروضه هم خطی چندگانه از طریق آماره تِلرانس و تورم واریانس بررسی شد که نتایج حاکی از برقراری این مفروضه بود. پس از بررسی مفروضه‌های رگرسیون چندگانه و حصول اطمینان از رگرسیون چندگانه استفاده شد. نتایج نشان داد از بین سبک‌های فرزندپروری دو شیوه آزاد گذار و مقتدرانه پیش‌بینی کننده اعتیاد به اینترنت دانش‌آموزان بودند و مجموعاً ۳۹ درصد از واریانس آن را تبیین نمودند. افزون بر آن ضریب بتا نشان داد با افزایش متغیر آزاد گذاری میزان اعتیاد به اینترنت افزایش و با افزایش سبک مقتدرانه میزان اعتیاد به اینترنت کاهش می‌یابد. علاوه بر آن همه سبک‌های فرزندپروری قادر به پیش‌بینی اضطراب اجتماعی بودند و مجموعاً ۳۵ درصد از واریانس آن را تبیین کردند. ضرایب غیراستاندارد B و همچنین ضرایب استاندارد بتا برای پیش‌بینی اضطراب اجتماعی نشان داد این میزان برای متغیر آزاد گذاری و استبدادی مثبت و برای مقتدرانه منفی است که نشان می‌دهد با افزایش متغیر آزاد گذاری و استبدادی میزان اضطراب اجتماعی افزایش و با افزایش سبک مقتدرانه میزان اضطراب اجتماعی

کاهش پیدا می‌کند. این یافته‌ها با یافته‌های (۲۰ و ۲۲) همسو بود. به نظر می‌رسد که سبک فرزندپروری مستبدانه با نمره بالاتر در میزان اضطراب همراه است [۳۱] و از بین سبک‌های فرزندپروری سبک فرزندپروری سهل‌گیر بیشترین تأثیر را در گرایش به اعتیاد به اینترنت دارد [۲۰]. علاوه بر آن پژوهش‌ها نشان داد نوجوانانی که از خانواده‌های اقتدار منطقی هستند شایستگی تحصیلی بالا و معناداری دارند و نوجوانانی که والدین خود را به‌عنوان استبدادی، افراطی توصیف کرده بودند، در تمام مقیاس‌ها، نمره‌هایشان گرایش به حد متوسط بین نمره‌های گروه‌های اقتدار منطقی و مسامحه‌کار داشت. به‌طور کلی بیشترین اندازه تفاوت بین خانواده‌های اقتدار منطقی و مسامحه‌کار از نظر پیشرفت تحصیلی و سایر موارد به دست آمد [۳۲]. پژوهش حاضر خالی از محدودیت نبوده لذا نخستین محدودیت این پژوهش مربوط به قلمرو مکانی و زمانی مطالعه است. این مطالعه بر روی دانش‌آموزان مدارس متوسطه شهر اراک صورت گرفته است و لذا نمی‌توان یافته‌های آن را به سایر شهرهای کشور تعمیم داد. محدودیت دیگر اینکه این پژوهش از نوع مطالعات همبستگی بود و لذا نمی‌توان از آن تبیین‌های علت و معلولی به عمل آورد. با ذکر مطالب بیان‌شده و از آنجاکه پیشگیری بر درمان مقدم است و با توجه به نتایج این پژوهش جای آن دارد به این پدیده به‌عنوان یک مشکل بهداشتی که بشیرت‌گریبان‌گیر نوجوانان و جوانان شده است و با توجه به اینکه جوانان و نوجوانان آینده‌سازان جامعه هستند لازم است توجه جدی مبذول گردد و با استفاده از آموزش، استفاده از شیوه‌های تربیتی مناسب و کارآمد و برنامه‌ریزی‌های کاربردی فرهنگ استفاده از اینترنت ایجاد شود تا از مشکلات جسمانی و روان‌شناختی اعتیاد به اینترنت جلوگیری شود. پیشنهاد دیگر این پژوهش آن است که این متغیرها با سایر متغیرهای بهداشت و سلامت روانی همبسته شوند تا دانش منسجمی در این زمینه بسط و اشاعه شود.

منابع

- **Ghasem zade L, Shahraray M, Moradi, A.** The Review of Investigation of the prevalence of Internet addiction than girls and Comparison girls are addicted to the Internet in a variable single, self-esteem and social skills. *Modern Psychology*. 2007; 2(1) 32-34.
- **Weinstein A, Feder LC, Rosenberg KP, & Dannon P. Chapter 5** – Internet Addiction Disorder: Overview and Controversies. *Behavioral Addictions*. 2014; 99–117. doi: DOI: 10.1016/B978-0-12-407724-9.00005-7.
- **Chang FC, Chiu CH, Lee CM, Chen PH, & Miao NF.** Predictors of the initiation and persistence of Internet addiction among adolescents in Taiwan. *Addictive Behaviors*. 2014; 39(10): 1434–1440.
- **Park MH, Park EJ, Choi J, Chai S, Lee JH, Lee C, & Kim DJ.** Preliminary study of Internet addiction and cognitive function in adolescents based on IQ tests. *Psychiatry Research*. 2011; 90(2-3): 275–281.
- **Orsal O, Orsal O, Unsal A, & Ozalp SS.** Evaluation of Internet Addiction and Depression among University Students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 2013; 82(3): 445-454.
- **Brenner V.** Psychology of computer use: Parameters of Internet use, abuse and addiction: the first 90 days of the Internet Usage Survey, *Psychological Reports*. 1997; 80: 879-882.
- **Atashpour H, Jalali D, Asadiyan, S.** Comparison of Internet addiction based on thinking styles of its users. *Science and research in psychology*. 2005;(21): 55-72.
- **Khayer M, Ostovar, S.** The relationship between social anxiety and cognitive biases in adolescents. *Journal of School Counselor*. 2005; 4(1): 55-56.
- **Basaknejad S, Moeni N, Honarmand M.** The relationship processing The events and avoid Cognitive With social anxiety in students. *Journal of Behavioral Sciences*. 2005; 4(4): 336-339.
- **Kent G, Keohan S.** Social Anxiety and Disfigurement: The Moderating Effects of Fear of Negative Evaluation and Past Experience. *British Journal of Clinical Psychology*. 2001; 40(1): 23-34.
- **Foa E, Franklin M, Pery. K. & Herbert J.** Cognitive biases in generalized social phobia. *journal of Abnormal Psychology*. 1996; 105: 433-439.
- **Dalbudak E, Evren C.** The relationship of Internet addiction severity with Attention Deficit Hyperactivity Disorder symptoms in Turkish University students; impact of personality traits, depression and anxiety. *Comprehensive Psychiatry*, 2014; 55(3): 497–503.
- **Servidio R.** Exploring the effects of demographic factors, Internet usage and personality traits on Internet addiction in a sample of Italian university students. *Computers in Human Behavior*. 2014; 35: 58-92. doi: DOI: 10.1016/j.chb. 2014; 2. 24
- 14- **Baumrind D.** Effective Parenting during the early adolescent transition In P. A. Cowan & E. M. Hetherington. *Family transitions*, 1991; 2: 121-40.
- **Green RW.** *The Explosive Child: A New Approach for Understanding and Parenting Easily Frustrated*. Harper Collins. 1998.
- **Mandara KC.** Teacher and child variables as predictors of academic engagement among low-income African American children. *Psychology in the Schools*. 2010.
- **Dornbusch SM, Ritter PL, Leiderman RH, Roberts DF, & Fraleigh MY.** The relation of parenting style to adolescent school performance. *Child development*, 1987; 58(5): 1261-80.
- 18- **Danesh A, Takrimi Z, Nafisi GH.** The role of parenting Styles in child depression. *Journal of Applied Psychology*. 2007; 1(2): 126
- **Amin abadi Z, KHoda panahi MK, Deghani M.** The Role of Mediator cognitive emotion regulation in adolescents' perceptions of parenting style dimensions and their academic success. *Journal of Behavioral Sciences*. 2011; (16): 109-116.
- **Valcke M, Bonte S, Wever BD, & Rots I.** Internet parenting styles and the impact on Internet use of primary school children. *Computers & Education*, 2010; 55(2): 454–464.
- **Esen BK, Aktas E, Tuncer I.** An Analysis of University Students' Internet Use in Relation to Loneliness and Social Self-efficacy. *Social and Behavioral Sciences*, 2013; 84: 1504–1508. doi:

DOI: 10.1016/j.sbspro.2013.06.780

- **Aydm B, San SV.** Internet addiction among adolescents: The role of self-esteem.. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 2011; 15: 3500-3505. doi: DOI: 10.1016/j.sbspro.2011.04.325
- **Gunuc S, Dogan A.** The relationships between Turkish adolescents' Internet addiction, their perceived social support and family activities. *Computers in Human Behavior*, 2013; 29(6): 2197-07.
- **Lee BW, Stapinski LA.** Seeking safety on the internet: Relationship between social anxiety and problematic internet use. *Journal of Anxiety Disorders*, 2012; 26(1): 197-205.
- **Dalbudak E, Evren C, Aldemir S, Evren B.** The severity of Internet addiction risk and its relationship with the severity of borderline personality features, childhood traumas, dissociative experiences, depression and anxiety symptoms among Turkish University Students. *Psychiatry Research*. 2014; doi: DOI: 10.1016/j.psychres. 2014; 2- 32.
- **Asfandiyari GH.** Compare Parenting Styles in two groups of mothers of children with behavior disorders and the impact of education in reducing behavioral disturbances. Master's thesis. Medical Research Institute, Tehran. 1995.
- **Ostovar S, Razaviye A.** Psychometric characteristics of the Social Anxiety Scale for Adolescents (SAS-A) for use in Iran. Presented at the Fifth National Conference on Child and Adolescent Mental Health. Zanjan University of Medical Sciences and Health Services. Mehr, 2003; 16-17.
- **Bahri N, Sadegh moghadam L, KHodadost L, Mohammad zade J, Banafshe A.** Status Internet addiction and its relationship to the general health of university students GONABAD, innovative care, *Journal of Nursing and Midwifery*, Birjand University of Medical Sciences. 2011; 8(3): 173-166.
- **Alizadeh H, Andries C.** Interaction of parenting styles and attention deficit hyperactivity disorder in interaction parents. *child and family therapy*. 2005; 24(3):37-52.
- **Dalbudak E, Evren C, Aldemir S, Evren B.** The severity of Internet addiction risk and its relationship with the severity of borderline personality features, childhood traumas, dissociative experiences, depression and anxiety symptoms among Turkish University Students. *Psychiatry Research*. 2014; doi: DOI: 10.1016/j.psychres. 2014; 2-32
- **Hempel S, Wolfradt U, Miles JNV.** Perceived parenting styles, depersonalisation, anxiety and coping behaviour in adolescents. *Personality and Individual Differences*, 2003; 34(3): 521–532.
- **Lamborn SD, Mounts NS, Steinberg L, & Dornbush SM.** Patterns of competence and adjustment among adolescents from authoritative, authoritarian, indulgent and neglectful families. *Child Development*. 1991; 62(5): 1051-59.